

Ксенія КОСЯЧЕНКО,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільно-правових
дисциплін Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ВЗАЄМОДІЇ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ З ОРГАНАМИ ТА ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

З огляду на той факт, що поліція виступає в якості одного з центральних спеціальних суб'єктів протидії злочинності, взаємодія даного правоохоронного органу з неурядовими організаціями є багатовекторною.

Наголошується на взаємодії громадських формувань з охорони громадського порядку з органами та підрозділами Національної поліції шляхом проведення спільних патрулювань місцевості, обміну інформацією, сприяння неурядовими організаціями у виявленні та розкритті злочинів тощо.

Розкривається один із найбільш ефективних заходів запобігання злочинам – проведення спільних інформаційних кампаній за участю представників неурядових організацій та органів і підрозділів Національної поліції, спрямованих на зниження рівня віктимності громадян.

Як зазначає Колодяжний М. Г., сучасний підхід світового співтовариства у запобіганні та протидії злочинності базується на налагодженні партнерських зв'язків державних органів із громадськими та неурядовими організаціями, науковими колами, окремими громадянами. Діяльність останніх безпосередньо спрямовується на сферу запобігання злочинності, пов'язується із громадським контролем ефективності роботи органів кримінального переслідування або моніторингом законності витрачання державних фінансів [1, с. 4].

Важливу роль у процесі протидії злочинності займають неурядові організації, які реалізують цілий комплекс заходів, спрямованих на усунення детермінантів актів деліктної поведінки. Втім, ефективна реалізація відповідних напрямків діяльності можлива лише за умови плідної взаємодії із правоохоронними органами, до числа яких відноситься Національна поліція України.

Яскравим прикладом взаємодії неурядових організацій з іншими суб'єктами протидії злочинності є співпраця громадських формувань з охорони громадського порядку з правоохоронними органами. Так, у даному напрямку роботи найбільш тісною є взаємодія цих формувань з органами та підрозділами Національної поліції.

Відповідно до ч. 1 ст. 23 Закону України від 13.04.2012 р. № 4651-VI «Про Національну поліцію», поліція відповідно до покладених на неї завдань

здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень; виявляє причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживає у межах своєї компетенції заходів для їх усунення; вживає заходів з метою виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень; припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення; вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального, адміністративного правопорушення; здійснює своєчасне реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події тощо [2].

Перелічені повноваження поліції свідчать про те, що цей правоохоронний орган виступає в якості одного з центральних спеціальних суб'єктів протидії злочинності, тому цілком природно, що в процесі своєї діяльності він може та повинен взаємодіяти з іншими суб'єктами у даній сфері (у тому числі з неурядовими організаціями).

Основні напрямки взаємодії громадських формувань з охорони громадського порядку з органами та підрозділами Національної поліції передбачені у Законі України від 22.06.2000 № 1835-III «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» [3, с. 70]. Так, відповідно до ч. 1 ст. 9 цього нормативно-правового акта, до основних завдань громадських формувань у сфері охорони громадського порядку є:

1. надання допомоги органам Національної поліції у забезпеченні громадського порядку і громадської безпеки, запобіганні адміністративним і кримінальним правопорушенням [4].

Взаємодія у даному напрямку роботи може проявлятися, наприклад, у патрулюванні або присутності в громадських місцях з метою профілактики вуличної злочинності. При цьому для підвищення ефективності такого патрулювання неурядові організації та посадові особи органів та підрозділів Національної поліції погоджують відповідні маршрути патрулювання.

Варто зазначити, що патрулювання – не єдиний напрям надання допомоги органам Національної поліції у забезпеченні громадського порядку і громадської безпеки, запобіганні адміністративним і кримінальним правопорушенням. Зокрема, така взаємодія може проявлятися у наданні неурядовими організаціями органам та підрозділам Національної поліції матеріально-технічної допомоги, доступу до власних баз даних тощо.

2. інформування органів Національної поліції про вчинені або ті, що готуються, кримінальні правопорушення, місця концентрації злочинних угруповань [4].

У даному випадку взаємодія може проявлятися в наданні органам та підрозділам Національної поліції корисної інформації, яка дозволить деактивувати або ліквідувати детермінанти кримінальних правопорушень, відреагувати відповідним чином на вчинені кримінальні правопорушення.

3. сприяння органам Національної поліції у виявленні і розкритті

кримінальних правопорушень, розшуку осіб, які їх вчинили, захисті інтересів держави, підприємств, установ, організацій, громадян від кримінально протиправних посягань; участь у забезпеченні безпеки дорожнього руху та боротьбі з дитячою бездоглядністю і правопорушеннями неповнолітніх [4].

Даний напрям взаємодії тісно пов'язаний з попередніми. Зрозуміло, що поліція, як один з центральних спеціальних суб'єктів протидії злочинності, наділена більш широким колом повноважень (ніж неурядові організації) в частині розкриття та припинення кримінальних правопорушень. Відтак, надання відповідної інформації органам та підрозділам Національної поліції дозволяє останнім оперативно відреагувати на неї та вжити ефективні заходи, спрямовані та протидію злочинності [5, с. 14].

Крім того, члени неурядових організацій (у даному випадку громадських формувань у сфері охорони громадського порядку) спільно з поліцейськими можуть реалізовувати ряд інформаційних кампаній (наприклад, спрямованих на протидію дитячій бездоглядності), брати участь в забезпеченні безпеки дорожнього руху тощо.

Як вдало зазначають Голіна В. В., Шрамко С. С. та Калініна А. В., аналіз діяльності громадських формувань з охорони громадського порядку дозволив установити, що основними завданнями цих формувань є: патрулювання територій відповідно до зазначеного маршруту; виставлення постів; проведення рейдів щодо виявлення правопорушників; здійснення індивідуальних профілактичних заходів; огляд місць скупчення осіб із девіантною поведінкою; виявлення причин й умов, що сприяють вчиненню злочинів; проведення агітаційно-пропагандистської роботи тощо. Також застосовуються такі форми діяльності громадян та їх об'єднань, спрямовані на випередження, відвернення та припинення злочинних намірів, як: самостійне розслідування фактів учинення злочинних діянь та оприлюднення доказів; доведення до відома вищого керівництва держави випадків порушення чинного законодавства; висування вимог щодо відкритості використання бюджетних коштів на державному та місцевих рівнях; перевірка або навіть втручання в обставини, що потенційно мають загрозливі злочинні наслідки; контроль за діяльністю органів влади, зокрема правоохоронних; участь у законотворчому процесі [6, с. 60].

Кожен з перелічених напрямків діяльності може бути ефективно реалізований виключно у випадку взаємодії з іншими суб'єктами протидії злочинності, передусім, з Національною поліцією України – центральним органом виконавчої влади.

Таким чином, на сьогоднішній день існує ряд напрямків співпраці вказаних неурядових організацій з органами та підрозділами Національної поліції України в частині протидії злочинності, кожен з яких сприяє зниженню динаміки злочинності на території нашої держави.

1. Колодяжний М. Г. Сучасний зарубіжний досвід громадського впливу на злочинність : монографія / за ред. В. В. Голіни. Харків: Право, 2017. 252 с.
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 03.01.2020 р.).
3. Шевченко С. І. Окремі аспекти правового регулювання забезпечення публічного порядку в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 6. С. 68–71.
4. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22.06.2000 № 1835-III // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14#Text> (дата звернення: 27.01.2020).
5. Юнін О. С. Теоретико-правові засади надання послуг працівниками поліції. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 1. С. 13-19.
6. Голіна В.В., Шрамко С.С., Калініна А.В. Участь громадськості в запобіганні та протидії злочинності в Україні. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2017. № 33. С. 56-67.

Юрій КРАМАРЕНКО,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінально-правових
дисциплін Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

ПРІОРИТЕТ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ПРИ ВИЗНАННІ ДОКАЗІВ НЕДОПУСТИМИМИ ПІД ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЗА ПРАКТИКОЮ ВЕРХОВНОГО СУДУ

З огляду особливостей змагального процесу простежується те, що визнання доказів недопустимими є одним із актуальних аспектів для обох сторін кримінального провадження. Навіть без детального аналізу окремих судових рішень вбачається, що виправдувальні вироки часто вмотивовані саме через визнання доказів сторони обвинувачення недопустимими. Отже одним із акцентів сторони захисту є саме звернення уваги суду на порушення критеріїв допустимості доказів стороною обвинувачення. Це цілком природньо і попри можливі дискусії щодо уникнення відповідальності та невідворотності покарання, слід визнати, що така практика має свої позитивні риси, оскільки з одного боку є запобіжником недопущення свавілля зі сторони правоохоронних органів, а з іншого – стимулює їх до більш якісної роботи щодо протидії злочинності. Така ситуація відповідає принципам закладеним в основу поняття «верховенство права». Проте як і в будь-якій діяльності, постає питання меж, тобто балансу між надмірним врегулюванням та захопленням